

የሠለሐዲን መስጫድ

የሦስት የተሻለ ዕድሎች ባለቤት የሆነ መስጫድ

የተመሰረተበት ዘመን:- በ1938

የሚገኝበት አካባቢ:- ኳስ ሜዳ፣ ከዋናው የአስፋልት መንገድ አጠገብ

የሥሙ ሥያሜና ትርጉም:- መስጫዱ ለረዥም ዓመታት ሐጂ ዩኑስ መስጫድ ሲባል ነበር። ጎላ ግን ሰዎች በመናብ አየን ያሉትን ለሐጂ ዩኑስ ይነግሯቸዋል። ይህም አንድ የታወቁ ሸኽ ሰላሃዲን የተባሉና በሀረር የሚገኙ ዓሊም መቃብራቸው መንገድ ዳር የሆነ «ሰዎች ሸንት እየሸኑ አስቸገሩኝ። ከዚህ በጎላ ሐጂ ዩኑስ መስጫድ ገብቻለሁ» ብለው ማሳወቃቸውን ነገሯቸው። ከዚህ በጎላም የመጀመሪያ ማህተም ተቀይሮ አዲስ ማህተም በማስቀረጽ ሰላሃዲን መስጫድ መባሉ የመረጃ ምንጮቻችን ያስረዳሉ።

መግቢያ:- ስለ ሰላሃዲን መስጫድ ታሪክ ለመጻፍ ስዘጋጅ ከዚህ ቀደም በአካባቢው ለተወሰነ ጊዜ ስኖር የተመለከትኩትን የረመዳን ወር ትዝታ መጣብኝ። የኳስ ሜዳና የሰላሃዲን መስጫድ በረመዳን ወር የ24 ሰዓት አገልግሎትና እንቅስቃሴ አላቸው ቢባል የተጋነነ አይደለም። ከ1984-1987 አካባቢ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪ በነበርኩበት ጊዜ በኳስ ሜዳ አካባቢ ቤት ተከራይቼ ስኖር እንደማስታወሰው «ረመዳን ወር በኳስ ሜዳ» ራሱን የቻለ አንድ መጽሐፍ ሊያጽፍ የሚችል ነው። ረመዳን ሲገባ በአካባቢው ሣር ቅጠሉም «ረመዳን-ረመዳን» የሚል ከመሆኑም በላይ እንቅስቃሴው ያለ ማቋ ረጥ 24 ሰዓት የመቀጠሉ ጉዳይ ደግሞ ያስገርማል። ለምሳሌም በሱሁር ሰዓት ዳቦ ገዝቼ ልግባ ቢሉ ያገኛሉ። እንደኔ አይነቱ ወንደላጤ ደግሞ ለሱሁሩ ያዘጋጀው ባይኖር ወጣ ብሎ በመስጫዱ አቅራቢያ በነበሩ ሻይ ቤቶች ቀማምሶ ወደ ቤቱ ሊመለስ ይችላል። ሌላው ቢቀር እርጎና ዳቦ የማያጡ እነዚህ ሻይ ቤቶች ገበያቸው ከተራዊህ በጎላ ከምሽቱ 4 ሰዓት እስከ ለሊቱ 11 ሰዓት ነበር ማለት ይቻላል።

ኳስ ሜዳ አካባቢ ሌላው ትዝታው ሶስት መስጫዶች በቅርብ ርቀት የሚገኙበት መሆኑ ነው። ሰላሃዲን መስጫድ በመሀል ይሆንና በስተሰሜን በኩል አቡበክር

ሲዲቅ (ሐጂ ዘይኑ) መስጫዶ ሲገኝ፣ በስተምስራቅ አቅጣጫ ደግሞ የሀሺም መስጫዶ ይገኛል። እዛ አካባቢ ካሉ የሶስቱም መስጫዶች አዛን ይሰማሉ። በተለያዩ መስጫዶች መስገድ አጅር አለውና ዙሀርን፣ አስርን፣ መግራብንና ኢሻን አፈራርቁ ልስገድባቸው ቢሉ ያመችዎታል። የኳስ ሜዳ አካባቢ ረመዳን ወርን የሚያሞቀው አንዱ ምናልባትም ዋንኛው የነዚህ መስጫዶች ቅርብ ለቅርብ በመኖራቸው ሳይሆን አይቀርም።

አንዲት ትዝታዬን ጨምሮ መግቢያዬን ልቋጭ። መቼም ከ1984-1987 በኳስ ሜዳ በኖርኩበት ዓመታት አንድ ሚስኪን የሁለተኛ ደረጃ ተማሪ ነበርኩና «ውለታዋ» እስካሁን የማልረጋው በሰላላዲን መስጫዶ አጠገብ አንዲት ሥጋ ቤት ነበረች። ምን የመሰለ ቀይ ወጥ በሁለት ብር ትሸጥ ነበር። መቼም እኔና አህመድ ጀማል የተባለ ጓደኛዬ ዋና ደንበኛዋ ነበርን። ቆይታ ግን 0.50 ሢ.ም በመጨመር 2 ብር ከ 50 ሢ.ም ሆነች። በዚህም ምክንያት በዛብንና ደንበኝነታችንን መቀነሳችን ትዝ ይለኛል። ሰሞኑ እዚህ ታሪክ ዳሰሳ አጋጣሚ ጎራ ልል ስፈልጋት ሱቅ ሆኖ አገኘኳት።

አመሰራረት፡- የዚህ መስጫዶ የአመሰራረት ታሪክ በቀጥታ ሐጂ ዩኑስ አህመድ ከተባሉ ሰው ጋር የተያያዘ ነው። ሐጂ ዩኑስ የሀረር ተወላጅ የነበሩ ሲሆን ወደ አዲስ አበባ በመምጣት በፒያሣ፣ አወሊያ ት/ቤት ፊት ለፊት በሚገኘው የድሮ ማስታወቂያ ሚኒስቴር አጠገብ ታዋቂ የልብስ ስፌት ድርጅት ከሌሎች ወንድሞቻቸው ጋር በመሆን ያቋቁማሉ። በዚህም ድርጅታቸው የመንግስት ዩኒፎርሞችን በተለይም የፖሊስ፣ የጦር ሠራዊት፣ የክብር ዘበኞች...ዩኒፎርሞችን በጨረታ በመውሰድና በመስራት የታወቁና ቁጥር አንድ ሆነው የሚገለጹ ይሆናሉ። እኚህ ሰው በመጀመሪያ በጣሊያን ሠፈር ይኖሩ የነበረ ሲሆን በኋላም አሁን መስጫዶ ያለበት አካባቢን ገዝተው ቤት መስርተው ይገባሉ። ቤታቸው አሁንም ከመስጫዶ በር ፊት ለፊት የሚገኝ ሲሆን ልጆቻቸው ይኖሩበታል።

ሐጂ ዩኑስ ወደዚህ አካባቢ መጥተው መኖር ከጀመሩ በኋላ የጀመሩና የጁመኦ ነገር ያሳስባቸዋል። በጊዜው ደግሞ በአካባቢው ብዙም ሰው ያልነበረ፣ እልም ያለ ጫካና ጥሻ የበዛበት ነበር። በመሆኑም ወዳጆችን ለመሳብ፣ ጀመሩና ጁመኦን ለማቋቋም ሲሉ መስጫዶ መመስረት እንዳለባቸው ይረዳሉ። ወዲያውኑም ከቤታቸው ፊት ለፊት ያለውንና አሁን መስጫዶ ያለበትን ቦታ

በ500 ብር ገዝተው ለመስጫዶ ይወቅፋታል። የዛን ጊዜ 500 ብር የዛሬ ስንት ሺህ ብር እንደሚሆን እናንተው አስሉት።

ታሪካዊነት፡- ሰላላዲን መስጫዶ በ1938 የተቋቋመ በመሆኑ ከአዲስ አበባ መስጫዶች ታሪክ አንጻር ከቀደምቶች አንዱ ያደርገዋል። ይህ ከሆነ ሰላላዲን መስጫዶ ከታሪካዊ ቅርስነት አንጻርም ሊጠቀስና ሊገለጽ ይችላል ማለት ነው። በመሆኑም አንድ የቅርስ ክፍል ሊኖረውና ያሉትን ቅርሳ ቅርሶች ተጠብቀው ለትውልድ የሚተላለፉበት መንገድ መቀየስ ተገቢ ነው። ለምሳሌም በ1946 የተሰጠ ካርታ ለመመልከት ችያለሁ። ይህም ምናልባት በአዲስ አበባ መስጫዶች ታሪክ የመጀመሪያው ካርታ ሳይሆን ይቀራል? አለን ሊሉ የሚችሉት ወሌ መሐመድ፣ ኑርና አንዋር ናቸው። ካለ ተሰባስቦ መቀመጥ አለበት። ይህ ብቻ ሳይሆን መስጫዶ 64 ዓመቱ የሆነው በመሆኑ የ65 ዓመት እያቤልዩ በዓሉን በሚቀጥለው ዓመት ቢያከብር ብዙ ልማታዊና ታሪካዊ ሥራዎች ሊሰሩበት ይችላል። በዚህ ጉዳይ ኮሚቴዎች እንዲያስቡበት እናስታውሳለን። አስፈላጊ ከሆነም እኛም ልናግዛቸው እንችላለን።

የአመሰራረት ውጣ ውረድ፡- እንኳን በዛ ዘመን በአገራችን ግፍ የበዛበትና እኩልነት ባልነበረበት ጊዜ ቀርቶ በአሁኑ ጊዜ እንኳ ቢሆን መስጫዶ ለመመስረት የሚያስከፍለው መሰዋዕትነት እጅግ የበዛ ሆኖ ይገኛል። የሰላላዲን መስጫዶ በ1938 በሐጂ ዩኑስ አህመድ ከላይ በምስረታው ላይ እንደተገለጸው ሲቋቋም ቀላል የማይባል ውጣ ውረድና ችግሮች ገጥመውት ነበር። ዋናውና ትልቁ ውጣ ውረድ ከባለስልጣናት በኩል የነበረው ጫና ነበር። ሐጂ ዩኑስ መስጫዶቸው ህጋዊ እንዲሆን ከምስረታው ጀምረው ይለፉ ነበርና የመንግስት አካላት ሕጋዊነቱን ለመቀበል በጣም ተቸግረው ነበር። ሐጂ ዩኑስ ለከፍተኛ የመንግስት ተቋማት ዩኒፎርም ሰፊ ድርጅት የነበራቸው ታዋቂ ሰው በመሆናቸውና በብዙ የብር ኃይል ተቋቋሙት እንጂ «በመብትነት» የሚገኝ ስለመሆኑ የሚታሰብ አልነበረም። በጊዜው ለመስጫዶ ሕጋዊ ፈቃድ መስጠት በመንግስት እንደ ኃጢአትና ወንጀል የሚቆጠር እንደነበር የታሪክ ምንጮቻችን ያስረዳሉ። በዚህ የተነሣ መስጫዶን ለማቋቋም ከተከፈለው ብዙ የሚበልጥ ገንዘብ ለባለስልጣናትና ለሽማግሌዎች እንደጠፋ ይገልጻሉ።

ሌላኛው በምስረታ ወቅት የነበረው አንቅፋት በመስጫዶ አጠገብ አንድ ጠንቋይ እንደነበር የሚያስታውሰው ታሪክ ነው። ጠንቋዩ የመስጫዶ መቋቋም ሲያውቅ

ችግር መፍጠር ጀመረ። በተለይ የሚያውቀውን ሁሉ በማድረግ ጂንና ሽይጧን በመጥራት ቀውስና ውዥንብር ለመፍጠር ሞከረ። ሐጂ ዩኑስ ለጂን መከላከያ የሚባሉትን የቁርአን አንቀጾችን በመቅራት ለመቋቋም ሲሞክሩ ከቆዩ በኋላ በመስጫዱ አዛን ሲጀመር ጠንቋዩ አካባቢውን ለቆ ለመሄድ መገደዱ ይነገራል።

የመስጫዱ የዕድገት ደረጃዎች፡- በ1938 ለመጀመሪያ ጊዜ የተሰራው መስጫድ ግርግጫው በእንጨትና በጭቃ፣ ጣራው ቆርቆሮ የነበረ ነበር። ስፋቱም በግምት ከ70-80 ሰዎችን ሊይዝ የሚችል እንደነበር ይነገራል። በ1950 ዎቹ ላይ ደግሞ በአጠገቡ የነበረ ቦታ በድጋሜ ተገዝቶ በመጨመር መስጫዱም ፈርሶ ስፍቶ ተገነባ። ለሁለተኛ ጊዜ የተሰራው መስጫድ ስፋቱ በግምት 6 X በ12 ሜትር አካባቢ የሆነ ነበር። አሰራሩም በጊዜው በጣም ጠንካራና ውብ በነበረው በአሸዋ ግርፍ የተሰራ ነበር። መስጫዱ ለሶስተኛ ጊዜ የለውጥና የዕድገት ዕድለኛ ሆኖ በ1970ዎቹ ሙሉ በሙሉ ፈርሶ ተሻሽሎ በአዲስ መልክ ለመገንባት ችሏል። ይህንን ግንባታ ያካሄዱት ታዋቂው አህሉል ሽይር ሐጂ ቱሬ ናቸው። አላህ ለጀነት ያርጋቸው። ይዞታውንም በግዢ በማስፋትና አሁን የሚታየውን መስጫድ በማስገንባት ላቅ ያለ አስተዋጽኦ አድርገውለታል።

መስጫዱ አሁን ያለበት ደረጃ፡- በአሁኑ ጊዜ መስጫዱ በድንጋይና በብሎኬት የተገነባና ውስጡም ደረጃውን በጠበቀ ሁኔታ የተነጠፈ ነው። መስጫዱ ያረፈበት ስፋት 413 ካ.ሜ ላይ ነው። የሴቶች መስገጃም አለው። የአንድ ረዥም ሚናራ ባለቤትም ነው። የሚናራው ቁመት ግምቱ ባይገኝም መለሎ ሆኖ ይታያል።

የሰጋጁ ብዛት፡- የወንድና የሴት መስገጃው ተጨምሮ በአንድ ጊዜ ወደ 1000 ሰዎችን ሊያስተናግድ ይችላል።

የመስጫዱ የይዞታ ስፋት፡- በአሁኑ ጊዜ ያለው የይዞታ ስፋት 629 ካ.ሜ ቦታ ነው። ይህም በሶስት ጊዜ ግዢ የሰፋ ነው። የመጀመሪያው 343 ካ.ሜ ስፋት ነበረው። በ1950ዎቹ ትንሽ ተጨምሮበት ሰፍቷል። እንደገናም በ1970 ዎቹ ሐጂ ቱሬ አሁን የሚታየውን መስጫድ ሲገነቡ የተወሰነ ስፋት ገዝተው ጨምረውበታል። አሁን ለአራተኛ ጊዜ መስፋት ይፈልጋል። ከ1973 ጀምሮ ለመንግስት ያቀረበው ጥያቄ አለ።

ለጥር፡- የመስጫዱ ይዞታ በግንብ የታጠረ ነው።

ካርታ፡- ሰለሃዲን መስጫድ በሚያዝያ 16 ቀን 1946 ላይ የተሰጠ ካርታ አለው። በዛን ጊዜ የነበረው የቦታ ስፋትም 343 ካ.ሜ ሆኖ ይገኛል። በዛን ጊዜ እንዴት ካርታ ሊያገኝ ቻለ? ከሱ በፊትስ ካርታ ያገኙ መስጫዶች ይኖሩ ይሆን? ብዙ የሚያመራምር ነው። በጊዜው ካርታ የማግኘቱ ጉዳይ ያለ ምንም ጥርጥር የመስራቹ የሐጂ ዩኑስ አህመድ ችሎታ፣ ጥረትና ትግል ነው። እኚህ ሰው አስተዋይ ሰው ስለነበሩ በጊዜው የነበረውን ክፍተኛ ፈተና እንደምንም ብለው በማለፍ መስጫዱ ካርታ እንዲኖረው አድርገውታል። በአሁኑ ጊዜም በ10/9/1998 የተሰጠው ካርታ ይዟል። በዚህም ካርታ የቦታው ስፋት 629 ካ.ሜ ሆኖ ተጽፏል።

መድረሣ፡- ከመስጫዱ እድሜ እኩል ታሪክ ያለው መድረሣ አለው። አሁን ያለበት ደረጃም ከመስጫዱ ጋር በግንብ የተገነባ ሆኖ ሁለት ክፍሎች አሉት። ወንበርና ጠረጴዛዎች አሉት። ወደ 150 ደረሰች ይማራበታል። በዋነኝነት የቁርአን ትምህርት ይሰጥበታል። ከምስረታው እስካሁን በብዙ መቶ የሚቆጠሩ ደረሰች የተመረቁ ቢሆንም መረጃው ስላልተያዘ ለማወቅ አልተቻለም። ለወደፊቱ ግን በየመድረሣዎቻችን የሚመረቁ ደረሰች ሥምና ቁጥር መዝግቦ መያዝ ከመድረሣዎቻችን ሁሉ የሚጠበቅ መሆኑን በዚህ አጋጣሚ ለማስታወስ እንወዳለን።

በሰለሃዲን መስጫድ መድረሣ ከወጡ ታላላቅ ሰዎች ውስጥ አምባሳደር ተውሬቅ ሸኖ ይጠቀሳሉ። አምባሳደር ተውሬቅ በአሁኑ ጊዜ በየመን የኢትዮጵያ አምባሳደር በመሆን በማገልገል ላይ ናቸው።

የኢልም ፐርግራሞች፡- ከመግራብ እስከ ኢሻ ቁርአን፣ ተፍሲርና ተጅዊድ ይሰጣል። ጠዋት ከሱብሂ በኋላ ደግሞ ተውሂድ፣ ፊቄህና ሀዲስ ይሰጣል።

የገቢ ምንጮች፡- ምንም የለውም። ለወደፊቱ የታቀደው የቦታ ማስፋት እቅድ ከተሳካ አያሌ የገቢ ምንጭ የሚሆኑ እድሎች ስላሉት እቅዱን ማስፈጸም የአላህ በመቀጠል የሠጋጁና የኮሚቴዎች ሁሉ ተሳትፎን ይጠይቃል።

ኢማሞች፡- ሰለሃዲን መስጫድ አያሌ ድንቃ ድንቅ ታሪኮች አሉት። እስካሁን ሁለት ድንቅ ታሪኮቹን ተመልክተናል። አንደኛው በ1938 የተመሰረተ በመሆኑ ከምስረታ አኳያ ቀደምትነት ካላቸው የአዲስ አበባ መስጫዶች አንዱ መሆኑ ነው። ሁለተኛው ደግሞ ምናልባትም ከአዲስ አበባ መስጫዶች የመጀመሪያው

ካርታ ያገኘ ሊያሰኘው የሚችል በ1946 የተሰጠው ካርታ መያዙ ነው። አሁን ደግሞ ለሶስተኛ ጊዜ ከአዲስ አበባ መስጫዶች ሁሉ ልዩ ክስተት የሆነ ነገር ልናወሳ ነው። ይህም የኢማሙ ጉዳይ ነው። ለዚህም ነው ክርእሳችን በታች መስጫዱ የሶስት ልዩ አትኩሮትና አክብሮት የሚሰጣቸው ዕድሎች ባለቤት ያልነው። መስጫዱ በ1938 ሲመሰረት የነበሩት ኢማም እስካሁን በማገልገል ላይ ይገኛሉ። ሥማቸው ሐጂ አብዱልጃሊል ሙሐመድ ይባላል። ላለፉት 64 ዓመታት መስጫዱን በኢማምነት መርተዋል። አሁንም በመምራት ላይ ይገኛሉ። መስጫዱ በሚቀጥለው ዓመት (በ2003) የ65 ዓመት እየቤልዩን ካክ በረ የርሳቸውም የ65 ዓመታት የኢማምነት አገልግሎት እየቤልዩአቸውን ተያይዞ ሊያከብሩና ሊከበር ይችላል።

መቼም እንዲህ አይነት የጊዜ ክስተቶች በአግባቡ ለሚጠቀሙባቸው ሰው ራሳቸውን የቻሉ ኃብትና ንብረት ናቸው። የሰለሃዲን መስጫድም ይህንን ዕድሉን በአግባቡ ሊጠቀምበት ይገባል። አስፈላጊውን ምክርና ድጋፍ እኛም ለመስጠት ዝግጁ ነን። ሌሎችም መስጫዶች የ50 ዓመት፣ የ75 ዓመት፣ የ100 ዓመታት እየብልዩዋቸውን ለማክበርና በዓሉንም ለልማታቸውና ለዕድገታቸው ለመጠቀም ሲፈልጉ ከጎናቸው ሆነን የምንሰራ መሆናችንን በዚህ አጋጣሚ እናስታውቃለን።

ሙአዚኖች (የሰላት ጥሪ አድራጊዎች) :-

1. ሸኽ አው ያህያ
2. ሐጂ አወል ሙሐመድ
3. ሙአዚን ኑሬ
4. ሌሎች
5. ሐጂ ሀሩን ዩንስ
6. ኡስታዝ ጀማል ሙሃጅር

ተወዳጅነትና ተሰሚነት:- ኢማሙ ሐጂ አብዱልጃሊል ሙሐመድ ለ64 ዓመታት በኢማምነት፣ ልጆችን ቁርአን በማስተማርና በምክር ስላገለገሉ ለዚህ ደረጃና ክብር በቅተዋል።

ኮሚቴዎች:-

1. ሐጂ ሀሩን ዩንስ. . . . . ሰብሳቢ
2. ሐጂ ዩሱፍ ኢብራሂም. . . . . ገ/ያዥ
3. አቶ መካሪም ያሲን. . . . . ፀሃፊ
4. አቶ ኢሣ አህመድ. . . . . ሂ/ሹም

5. አቶ ኑረዲን ቢላል . . . . . ን/ክፍል

የመስጫዱ የወደፊት ራዕይ:- መስጫዱ በአንድ ወሳኝ በሆነ የዕድገት ራዕይ ላይ ይገኛል። ይህም በ1973 የተጀመረ ሲሆን በተለያዩ ምክንያቶች የተጓተተና ተግባራዊ ያልሆነ ነው። በ1973 የእስልምና ጉዳዮች ም/ቤትና የመስጫዱ ኮሚቴዎች ባደረጉት ጥረት በመስጫዱ ዙሪያ የሚገኙትን ቦታዎች በመጠቀም ለማስፋፋትና ልማቱን ለማጠናከር ለመንግስት ቀርቦ በቅድመ ሁኔታ ደረጃ ተፈቅዶ ነበር። ቅድመ ሁኔታውም «ለሚነሱት ሰዎች ግምት ወጪ ለመሸፈን መስጫዱ ከቻለ» የሚል ነበር። ነገር ግን በተለያዩ የውስጥ ድክመቶች እስካሁን (ይህ እድል) ተግባራዊ ሳይሆን ቆይቷል። አሁን ያሉት ኮሚቴዎች ግን ይህን እድል ለመጠቀም ቆርጠው ተነስተዋል።

በመስጫዱ ዙሪያ ከዋና የአስፋልት መንገድ ጋር በተያያዘ አያሌ ቤቶችና ቦታዎች ይገኛሉ። ይህም የተቻለውን ሁሉ መስዋዕትነት ተከፍሎበት ለመስጫዱ የወደፊት ዕድገት ልማት ቢውል ከፍ ያለ ሀገራዊ፣ ዲናዊና ማህበራዊ ጠቀሜታ እንደሚኖረው አያጠራጥርም። ስለሆነም ጉዳዩ በጣም ትኩረት ሊሰጥበት የሚገባ ነው። የመስጫዱ ኮሚቴዎች፣ የአዲስ አበባ እስልምና ጉዳዮች ከፍተኛ ም/ቤትና ሌሎችም ድጋፍ ለማድረግ ዕድሉ ያላቸው ሰጋጆች ሁሉ ብርቱ ተሳትፎአቸው ይጠበቃል። ለዚህና ለሌሎችም የወደፊት ዕድሎችና ድሎች መስጫዱ በ2003 የ65 ዓመት እየቤልዩን በማክበር ድጋፍ ማሰባሰብና ማጠናከር እንደሚኖርበት እናምናለን።

የመረጃ ምንጭ:-

1. የመስጫዱ ኮሚቴዎች
2. ሐጂ አብዱልጃሊል ሙሐመድ

የስልክ አድራሻ:-

011-2-13 68 51